

Υπόθεση C-630/21

**Σύνοψη της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως κατά το άρθρο 98,
παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου**

Ημερομηνία κατάθεσης

13 Οκτωβρίου 2021

Αιτούν δικαστήριο

Oberlandesgericht Stuttgart (Γερμανία)

Ημερομηνία της απόφασης του αιτούντος δικαστηρίου

12 Οκτωβρίου 2021

Ενάγων και εκκαλών

O. K.

Εναγομένη και εφεσίβλητη

Mercedes-Benz Bank AG

Αντικείμενο της κύριας δίκης

Οδηγία 2008/48 – Σύμβαση καταναλωτικής πίστης – Δικαίωμα υπαναχώρησης – Προθεσμία υπαναχώρησης – Λήξη – Πλήρης εκτέλεση της σύμβασης – Αξιώσεις του καταναλωτή – Αξίωση απόδοσης ωφελημάτων

Αντικείμενο και νομική βάση της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως

Ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης, άρθρο 267 ΣΛΕΕ

Προδικαστικά ερωτήματα

- α) Έχει το άρθρο 14 της οδηγίας 2008/48 την έννοια ότι το δικαίωμα υπαναχώρησης του καταναλωτή δεν υφίσταται πλέον όταν η σύμβαση πίστωσης έχει εκτελεσθεί πλήρως από αμφοτέρα τα μέρη;
- β) Σε περίπτωση αρνητικής απάντησης στο πρώτο ερώτημα:

Αποκλείει το άρθρο 14 της οδηγίας 2008/48 εθνική ρύθμιση κράτους μέλους η οποία έχει ως αποτέλεσμα να μη μπορεί πλέον να ασκηθεί το δικαίωμα υπαναχώρησης του καταναλωτή όταν η σύμβαση πίστωσης έχει εκτελεσθεί πλήρως από αμφότερα τα μέρη;

- γ) Σε περίπτωση αρνητικής απάντησης στο πρώτο ερώτημα και καταφατικής απάντησης στο δεύτερο ερώτημα:

Αποκλείει το άρθρο 14, παράγραφος 3, της οδηγίας 2008/48 εθνική ρύθμιση κράτους μέλους δυνάμει της οποίας καταναλωτής, ο οποίος άσκησε εγκύρως το δικαίωμα υπαναχώρησης που προβλέπεται στο άρθρο 14, παράγραφος 1, της οδηγίας 2008/48, έχει αξίωση έναντι του πιστωτικού φορέα για απόδοση ωφελημάτων που αποκόμισε ο πιστωτικός φορέας από τις καταβολές στις οποίες προέβη ο καταναλωτής προς αυτόν έως την υπαναχώρηση;

Σχετικές διατάξεις του δικαίου της Ένωσης

Οδηγία 2008/48/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 23ης Απριλίου 2008, για τις συμβάσεις καταναλωτικής πίστης και την κατάργηση της οδηγίας 87/102/ΕΟΚ του Συμβουλίου, ιδίως άρθρα 14 και 22

Οδηγία 2002/65/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 23ης Σεπτεμβρίου 2002, σχετικά με την εξ αποστάσεως εμπορία χρηματοοικονομικών υπηρεσιών προς τους καταναλωτές και την τροποποίηση των οδηγιών 90/619/ΕΟΚ του Συμβουλίου, 97/7/EK και 98/27/EK, ιδίως άρθρο 6

Οδηγία 2011/83/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 25ης Οκτωβρίου 2011, σχετικά με τα δικαιώματα των καταναλωτών, την τροποποίηση της οδηγίας 93/13/ΕΟΚ του Συμβουλίου και της οδηγίας 1999/44/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και την κατάργηση της οδηγίας 85/577/ΕΟΚ του Συμβουλίου και της οδηγίας 97/7/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, ιδίως άρθρα 9 και 10

Οδηγία 85/577/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 20ής Δεκεμβρίου 1985, για την προστασία των καταναλωτών κατά τη σύναψη συμβάσεων εκτός εμπορικού καταστήματος

Σχετικές διατάξεις του εθνικού δικαίου

Bürgerliches Gesetzbuch (γερμανικός αστικός κώδικας), όπως δημοσιεύθηκε στις 2 Ιανουαρίου 2002 (BGBl. I, σ. 42, 2909· 2003 I, σ. 738), και τροποποιήθηκε τελευταία από το άρθρο 1 του νόμου της 10ης Αυγούστου 2021 (BGBl. I, σ. 3515), ιδίως άρθρα 242, 346, 357, 492 και 495

Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche (γερμανικός εισαγωγικός νόμος αστικού κώδικα), όπως δημοσιεύθηκε στις 21 Σεπτεμβρίου 1994 (BGBl. I, σ. 2494· 1997 I, σ. 1061), και τροποποιήθηκε τελευταία από το άρθρο 2 του νόμου της 10ης Αυγούστου 2021 (BGBl. I, σ. 3515), ιδίως άρθρο 247, παράγραφοι 3 και 6

Συνοπτική έκθεση των πραγματικών περιστατικών και της κύριας δίκης

- 1 Με σύμβαση της 16ης Ιουνίου 2012, η Mercedes-Benz Bank AG χορήγησε στον Ο. Κ., ως καταναλωτή, δάνειο για τη χρηματοδότηση του τιμήματος αυτοκινήτου. Το επιτόκιο υπερημερίας που ίσχυε κατά τον χρόνο σύναψης της σύμβασης δεν αναγραφόταν στα συμβατικά έγγραφα.
- 2 Ο Ο. Κ. εξόφλησε το δάνειο κατά τα οριζόμενα στη σύμβαση. Εν συνεχεία, η Mercedes-Benz Bank AG παραιτήθηκε τον Μάιο του 2015 από τις αντίστοιχες ασφάλειες. Με αυτόν τον τρόπο, η σύμβαση πίστωσης εκτελέσθηκε πλήρως.
- 3 Με έγγραφο της 25ης Σεπτεμβρίου 2018, ο Ο. Κ. υπαναχώρησε από τη σύμβαση πίστωσης.
- 4 Η Mercedes-Benz Bank AG δεν αποδέχθηκε την υπαναχώρηση. Εν συνεχεία, ο Ο. Κ. ήγειρε αγωγή ενώπιον του Landgericht Stuttgart (πρωτοδικείου Στουτγάρδης, Γερμανία). Ζητεί την επιστροφή των καταβληθέντων ποσών. Επιπλέον, ζητεί να καταβάλει η Mercedes-Benz Bank AG για τα ωφελήματα που αποκόμισε από τα εν λόγω ποσά, τόκους ύψους 5 % πάνω από το ισχύον βασικό επιτόκιο.
- 5 Το Landgericht Stuttgart (πρωτοδικείο Στουτγάρδης) απέρριψε την αγωγή. Επισημαίνει ότι η σύμβαση πίστωσης εκτελέσθηκε πλήρως και έκτοτε έχουν παρέλθει πάνω από τρία έτη. Εξ αυτού του λόγου, ο Ο. Κ. δεν μπορεί πλέον να επικαλεσθεί δικαίωμα υπαναχώρησης βάσει της καλής πίστης (άρθρο 242 BGB [γερμανικού αστικού κώδικα]).
- 6 Κατά της απόφασης του Landgericht Stuttgart (πρωτοδικείου Στουτγάρδης), ο Ο. Κ. άσκησε έφεση ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου.

Κύρια επιχειρήματα των διαδίκων της κύριας δίκης

- 7 Ο Ο. Κ. ισχυρίζεται ότι η υπαναχώρησή του δεν είναι εκπρόθεσμη, δεδομένου ότι η προθεσμία υπαναχώρησης δεν έχει καν αρχίσει ακόμη. Δεν έχει λάβει όλες τις πληροφορίες οι οποίες απαιτούνται δυνάμει του δικαίου της Ένωσης (άρθρο 14, παράγραφος 1, στοιχείο β', σε συνδυασμό με το άρθρο 10, παράγραφος 2, της οδηγίας 2008/48), καθώς και των αντιστοίχων εθνικών διατάξεων.

Συνοπτική έκθεση του σκεπτικού της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως

Επί του πρώτου ερωτήματος

- 8 Στην οδηγία 2008/48 δεν προβλέπεται ρητώς αν και, σε περίπτωση καταφατικής απάντησης, πότε αποσβέννυται το δικαίωμα υπαναχώρησης βάσει του άρθρου 14 της οδηγίας.
- 9 Κατά την άποψη του αιτούντος δικαστηρίου, πολλά στοιχεία συνηγορούν υπέρ του ότι το δικαίωμα υπαναχώρησης δεν υφίσταται πλέον όταν η σύμβαση πίστωσης έχει εκτελεσθεί πλήρως από αμφότερα τα μέρη:
- Αιτιολογική σκέψη 34 της οδηγίας 2008/48 (βλ. προτάσεις του γενικού εισαγγελέα G. Hogan στις υποθέσεις C-33/20, C-155/20 και C-187/20, Volkswagen Bank κ.λπ., EU:C:2021:629, σημείο 107)
  - Σκοπός των υποχρεώσεων ενημέρωσης του άρθρου 10 της οδηγίας 2008/48 (βλ. προτάσεις του γενικού εισαγγελέα G. Hogan στις υποθέσεις C-33/20, C-155/20 και C-187/20, Volkswagen Bank κ.λπ., EU:C:2021:629, σημείο 108)
  - Νομολογία του Δικαστηρίου σχετικά με την οδηγία 85/577 (απόφαση της 10ης Απριλίου 2008, Hamilton, C-412/06, EU:C:2008:215, σκέψεις 41 επ.).
  - Άρθρο 6, παράγραφος 2, στοιχείο γ', της οδηγίας 2002/65 (βλ. απόφαση της 11ης Σεπτεμβρίου 2019, Romano, C-143/18, EU:C:2019:701, σκέψη 39)
  - Η άσκηση του δικαιώματος υπαναχώρησης βάσει του άρθρου 14, παράγραφος 1, της οδηγίας 2008/48 δεν υπόκειται σε χρονικό περιορισμό (απόφαση της 9ης Σεπτεμβρίου 2021, Volkswagen Bank κ.λπ., C-33/20, C-155/20 και C-187/20, EU:C:2021:736, σκέψη 117). Δικαίωμα το οποίο δεν υπόκειται σε κανένα περιορισμό δεν συναντάται, από όσο είναι γνωστό, στις έννομες τάξεις των κρατών μελών.
  - Δικαίωμα το οποίο δεν υπόκειται σε κανένα περιορισμό είναι ενδεχομένως δυσανάλογο σε σχέση με τον σκοπό της διασφάλισης υψηλού επιπέδου προστασίας των καταναλωτών (βλ., κατ' αναλογία, απόφαση του Δικαστηρίου της 9ης Νοεμβρίου 2016, Home Credit Slovakia, C-42/15, EU:C:2016:842, σκέψη 72).
- 10 Κατά της απώλειας του δικαιώματος υπαναχώρησης μετά την πλήρη εκτέλεση της σύμβασης θα μπορούσε να αντληθεί επιχείρημα από το γεγονός ότι το δικαίωμα υπαναχώρησης το οποίο δεν υπόκειται σε χρονικό περιορισμό αποσκοπεί εξάλλου στην αποτροπή και στην επιβολή κυρώσεων (απόφαση του Δικαστηρίου της 9ης Σεπτεμβρίου 2021, Volkswagen Bank κ.λπ., C-33/20, C-155/20 και C-187/20, EU:C:2021:736, σκέψεις 124 επ.).
- 11 Ωστόσο, κατά το αιτούν δικαστήριο, η θεώρηση αυτή δεν αποκτά μεγάλη βαρύτητα για τους ακόλουθους λόγους:

- Ο κυρωτικός και αποτρεπτικός χαρακτήρας του δικαιώματος υπαναχώρησης δεν εξυψώνεται ρητώς στην οδηγία 2008/48 (βλ. αιτιολογική σκέψη 34 της οδηγίας στην οποία αναφέρεται η προσέγγιση των διαδικασιών άσκησης του δικαιώματος υπαναχώρησης σε ορισμένους τομείς).
- Η οδηγία 2011/83, στην οποία ο νομοθέτης της Ένωσης προβλέπει ότι η προθεσμία υπαναχώρησης λήγει μετά από ορισμένο χρονικό διάστημα (άρθρο 9, παράγραφος 2), και μάλιστα ακόμη και σε περίπτωση παράλειψης ενημέρωσης σχετικά με το δικαίωμα υπαναχώρησης (άρθρο 10).
- Μετά την πλήρη εκτέλεση της σύμβασης δεν μπορούν πλέον ληφθούν ουσιαστικά πληροφορίες σχετικά με τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις που απορρέουν από τη σύμβαση.
- Η επιβολή κυρώσεων προϋποθέτει, σύμφωνα με την αρχή του κράτους δικαίου, η οποία έχει επίσης εφαρμογή στο δίκαιο της Ένωσης, ότι ο οφειλέτης θα μπορούσε να έχει ενεργήσει συννόμως. Ωστόσο, οι διατάξεις του άρθρου 10, παράγραφος 2, της οδηγίας 2008/48 έχουν διατυπωθεί σε πολλά σημεία κατά τρόπο ασαφή και ανοιχτό σε ερμηνείες. Σε αρκετές περιπτώσεις, το Δικαστήριο, κατόπιν ελέγχου, δεν δέχθηκε ερμηνείες όπως αυτές επιχειρήθηκαν από τον Γερμανό νομοθέτη και το Bundesgerichtshof (Ανώτατο Ομοσπονδιακό Δικαστήριο, Γερμανία) (βλ. αποφάσεις του Δικαστηρίου της 9ης Σεπτεμβρίου 2021, Volkswagen Bank κ.λπ., C-33/20, C-155/20 και C-187/20, EU:C:2021:736, και της 26ης Μαρτίου 2020, Kreissparkasse Saarlouis, C-66/19, EU:C:2020:242, σκέψη 49).

Επί του δεύτερου ερωτήματος

- 12 Όταν έχει παρέλθει ορισμένο χρονικό διάστημα από τη σύναψη της σύμβασης πίστωσης και η σύμβαση έχει εκτελεσθεί πλήρως, η εκ μέρους καταναλωτή επίκληση του δικαιώματος υπαναχώρησης που προβλέπεται στο άρθρο 14, παράγραφος 1, της οδηγίας 2008/48 μπορεί, κατά περίπτωση, να αντιβαίνει σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο στην καλή πίστη (νομολογία του εθνικού ανωτάτου δικαστηρίου). Συγκεκριμένα, δυνάμει του άρθρου 242 του BGB, ο οφειλέτης υποχρεούται να εκπληρώσει την παροχή όπως επιτάσσει η καλή πίστη λαμβανομένων υπόψη των συναλλακτικών ηθών.
- 13 Ανακύπτει το ζήτημα αν το άρθρο 14, παράγραφος 1, της οδηγίας 2008/48 αντιτίθεται στην ερμηνεία αυτή του εθνικού δικαίου.
- 14 Κατά το αιτούν δικαστήριο, οι λόγοι που παρατίθενται ανωτέρω στις σκέψεις 9 και 11 συνηγορούν υπέρ της αρνητικής απάντησης, και ειδικότερα:
  - Νομολογία του Δικαστηρίου σχετικά με την οδηγία 85/577 (απόφαση της 10ης Απριλίου 2008, Hamilton, C-412/06, EU:C:2008:215, σκέψεις 41 επ.).
  - Η οδηγία 2011/83, στην οποία ο νομοθέτης της Ένωσης προβλέπει ότι η προθεσμία υπαναχώρησης λήγει μετά από ορισμένο χρονικό διάστημα

(άρθρο 9, παράγραφος 2), και μάλιστα ακόμη και σε περίπτωση παράλειψης ενημέρωσης σχετικά με το δικαίωμα υπαναχώρησης (άρθρο 10).

Επί του τρίτου ερωτήματος

- 15 Στην οδηγία 2008/48 δεν ρυθμίζεται ούτε στο άρθρο 14, παράγραφος 3, ούτε σε κανένα άλλο σημείο ποιες είναι οι αξιώσεις του καταναλωτή κατόπιν εγκύρωσ ασκηθείσας υπαναχώρησης.
- 16 Σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο, ο καταναλωτής, κατόπιν εγκύρωσ ασκηθείσας υπαναχώρησης, έχει υπό ορισμένες προϋποθέσεις, όχι μόνο αξίωση για την επιστροφή των καταβληθέντων από αυτόν ποσών (καταβολή τόκων και χρεολυσίων), αλλά και αξίωση για απόδοση των ωφελημάτων που αποκόμισε ο πιστωτικός φορέας από τις πληρωμές του καταναλωτή· εάν ο πιστωτικός φορέας είναι τράπεζα, τεκμαίρεται ότι έχει αποκόμισε τέτοιου είδους ωφελήματα, και δη μέχρι του ύψους των τόκων υπερημερίας που δικαιούτο να απαιτήσει (νομολογία του εθνικού ανωτάτου δικαστηρίου). Εν προκειμένω, τούτο ανέρχεται σε 5 εκατοστιαίες μονάδες πάνω από το ισχύον βασικό επιτόκιο.
- 17 Σύμφωνα με τη νομολογία του Δικαστηρίου όσον αφορά τις συμβάσεις που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 2008/48, τα κράτη μέλη δεν δύνανται να επιβάλλουν στα συμβαλλόμενα μέρη υποχρεώσεις τις οποίες δεν προβλέπει η οδηγία εφόσον αυτή περιλαμβάνει εναρμονισμένες διατάξεις σχετικές με το ζήτημα που αφορούν οι εν λόγω υποχρεώσεις (απόφαση της 9ης Σεπτεμβρίου 2021, Volkswagen Bank κ.λπ., C-33/20, C-155/20 και C-187/20, EU:C:2021:736, σκέψεις 107 επ.).
- 18 Το άρθρο 14, παράγραφος 3, της οδηγίας 2008/48 περιλαμβάνει διατάξεις σχετικά με τις έννομες συνέπειες εγκύρωσ ασκηθείσας υπαναχώρησης. Εντούτοις, ρυθμίζονται μόνο οι αξιώσεις του πιστωτικού φορέα.
- 19 Επομένως, ανακύπτει το ζήτημα αν η οδηγία 2008/48 περιλαμβάνει εναρμονισμένους κανόνες ως προς το σύνολο των εννόμων συνεπειών εγκύρωσ ασκηθείσας υπαναχώρησης –με αποτέλεσμα τα κράτη μέλη να μην δύνανται να διατηρήσουν ή να εισαγάγουν στο εθνικό τους δίκαιο διατάξεις που παρεκκλίνουν από τις διατάξεις της εν λόγω οδηγίας (άρθρο 22, παράγραφος 1, της οδηγίας 2008/48)– ή μόνο ως προς τις αξιώσεις του πιστωτικού φορέα. Επιχείρημα κατά της δεύτερης περίπτωσης παρέχει ο σκοπός δημιουργίας γνήσιας εσωτερικής αγοράς (βλ. αιτιολογικές σκέψεις 7 και 9 της οδηγίας 2008/48).
- 20 Αν γινόταν, παρ' όλα αυτά, δεκτό ότι η οδηγία 2008/48 περιλαμβάνει εναρμονισμένους κανόνες μόνο ως προς τις αξιώσεις του πιστωτικού φορέα, θα ήταν νοητό να προβλέπουν τα κράτη μέλη μη προβλεπόμενες στο άρθρο 14, παράγραφος 3, της οδηγίας αξιώσεις του καταναλωτή ως κυρώσεις σύμφωνα με το άρθρο 23 της οδηγίας. Συγκεκριμένα, όταν ασκείται υπαναχώρηση από σύμβαση πίστωσης σε χρονικό διάστημα μεγαλύτερο από 14 ημέρες από τη

σύναψη της σύμβασης, τούτο θα ανάγεται συνήθως σε αθέτηση υποχρέωσης παροχής πληροφοριών.

- 21 Ωστόσο, κατά το άρθρο 23, δεύτερο εδάφιο, της οδηγίας 2008/48, η εν λόγω κύρωση θα πρέπει να είναι αναλογική. Αν η σύμβαση πίστωσης έχει ήδη εκτελεσθεί πλήρως, τούτο κατ' αρχήν θα αποκλείεται (βλ. ανωτέρω, σκέψη 9). Πράγματι, αν αναγνωριζόταν η αξίωση απόδοσης ωφελημάτων, όπως περιγράφεται ανωτέρω στη σκέψη 16, η υπαναχώρηση που ασκείται μετά την πλήρη εκτέλεση της σύμβασης πίστωσης θα είχε για τον καταναλωτή το ίδιο αποτέλεσμα όπως εάν είχε πραγματοποιήσει, με κάθε μία από τις καταβολές στις οποίες προέβη, τοκοφόρο επένδυση με πέντε εκατοστιαίες μονάδες πάνω από το ισχύον βασικό επιτόκιο, και θα μπορούσε να αναμένει για την άσκηση της υπαναχώρησης όσο χρόνο ήθελε.
- 22 Η αιτιολογική σκέψη 35 της οδηγίας 2008/48, κατά την οποία η οδηγία δεν θα πρέπει να εμποδίζει τα κράτη μέλη να ρυθμίζουν ζητήματα που αφορούν την επιστροφή των αγαθών ή τα συναφή ζητήματα, δεν φαίνεται να ασκεί επιρροή εν προκειμένω, δεδομένου ότι η αξίωση απόδοσης των ωφελημάτων αποτελεί ρύθμιση συνυφασμένη με την υπαναχώρηση από τη σύμβαση πίστωσης.

ΕΠΡΑΦΟ ΕΡΡΕΥΝΑ